

Sakkunnigutlåtande över professuren i offentlig administration med statsvetenskaplig inriktning, särskilt kommunal politik och förvaltning i Göteborg

Som sökande till rubricerad tjänst hade vid ansökningstidens utgång anmält sig docent Henry Bäck, docent Jon Pierre och docent Evert Vedung. 1995-11-13 drog Vedung tillbaka sin ansökan. I egenskap av särskilt tillkallade sakkunniga har vi – Janerik Gidlund, Jørgen Grønnegård Christensen och Krister Ståhlberg – enats om att i en gemensam del sammanfatta de sökandes meriter. Därefter avger vi var och en våra bedömningar.

Gemensam sammanfattning

Henry Bäck (f 1947) har studerat och verkat som lärare och forskare vid Stockholms universitet. Han avlade kandidatexamen 1970 och disputerade 1979. Han antogs som docent 1989. Som högskolelektor har han verkat sedan 1991.

Den sökande har av allt att döma en omfattande erfarenhet av undervisning på olika nivåer. Hans meritering som handledare för doktorander är något magrare. Däremot har han verkat inom och lett flera större forskningsprojekt. Hans medverkan i den Kommunaldemokratiska forskningsgruppen samt inom disciplinprogrammet Demokrati i förändring kan särskilt nämnas.

Bäck har omfattande praktisk erfarenhet av kommunala förtroendeuppdrag och han har anlitats som sakkunnig och som föredragshållare. Hans kontaktnät förefaller alltså att vara omfattande inom den svenska kommunala miljön.

Den sökandes forskningsprofil är förhållandevis väl anpassad för den aktuella tjänsten. Bäck är huvudsakligen en nationell forskare, men han har genom deltagande i internationell Statsvetenskaplig Tidskrift 1997, årg 100 nr 2

la konferenser även prövat vingarna i vidare sammanhang. Bäck's forskningsprofil är empirisk. Han har i undervisning och läromedel visat att han behärskar kvantitativa analysmetoder.

Totalt upptar publikationsförteckningen 52 nummer. Av dessa är 6 böcker och 11 artiklar i vetenskapliga tidskrifter eller konferenspapper. De övriga numren är smärre skrifter eller manus i väntan på tryckning. I gruppen ingår tre nummer under rubriken läromedel. Av skrifterna har 12 skrivits på annat språk än svenska, huvudsakligen på engelska. Det förefaller som om huvuddragen i den sökandes produktion mycket väl fångas upp av de 10 skrifter som inlämnats för värdering.

De tio inlämnade skrifterna kan grupperas i tre grupper. Doktorsavhandlingen bildar den första gruppen, ämnet är här makt och protest i internationella frågor i svensk politik. Den andra gruppen skrifter, 2 nummer, berör invandramas organisering och politiska deltagande. I den tredje gruppen faller återstående inlämnade skrifter, 7 nummer, och ämnesområdet för dessa är kommunal demokrati och förvaltning. Skrifterna omtalas i denna ordningsföljd.

Doktorsavhandlingen *Den utrikespolitiska dagordningen: Makt, protest och internationella frågor i svensk politik 1965-1973* (1979) inleds med ett kapitel om tolkning eller modeller av protestbeteende. Författaren lutar åt ett rationellt perspektiv. Det finns sakliga skäl för protest och den erbjuder en kanal för de svaga eller perifert placerade aktörerna. Det teoretiska avsnittet följs av en översikt av protester och proteströrelser i Sverige.

Avhandlingens egentliga teoretiska avsnitt utgörs av kapitel tre i vilket samhällets värdefördelning, maktfördelning och protestbeteende ställs i förhållande till varandra utgående från ett systematiskt resonemang lånat från ekonomisk teori. Bäck menar att situation och preferenser spelar en roll för beslutsprocesser och maktutövning och vi kan inte sluta oss till maktfördelningen genom att granska enbart värdefördelningen. Olika sakfrågor kommer att förekomma i olika utsträckning på olika arenor, verkligheten, protesten, beslutspro-

cessen och besluten. Genom en rätt omständlig procedur formuleras två hypoteser (uppsättningar av hypoteser) som kallas den statiska och den dynamiska hypotesen. Enligt den förra skall bestämda mönster för sakfrågornas andel på de olika arenorna förekomma när de jämförs med varandra och enligt den senare hypotesen skall frågorna dyka upp sekventiellt på de olika arenorna. Det är inte lätt för en läsare att hänga med i hypotesexercisen.

Efter utförliga metodiska överväganden, något som kännetecknar hela avhandlingen, utväljs tre sakområden för granskning: Indokina-frågan, Biafra-frågan och frågan om motsättningen mellan öst och väst. Innehållsliga kategoriseringar av frågeområdena utformas utgående från marxistiskt tänkande: klasskampen, öst-väst, imperialismen osv, sju innehållsliga kategorier. Dessa operationaliseras i syfte att granska utfallet på de olika arenorna, verklighet (problem), beslutsprocess och beslut. I praktiken granskas innehållet i Keesing's Contemporary Archives 1965-73 (problem), Dagens Nyheter (protest), storstadspressen/partipressen och partimotioner (beslutsprocessen) samt riksdagsdebatten/regeringsdeklarationer (beslut). Varje materialområde klassificeras för sakfrågorna enligt de innehållsliga kategorierna och beskrivs i förhållande till varandra i de empiriska kapitlen (4-8). I ett avslutande kapitel relateras den empiriska-granskningen till hypoteserna: Det visar sig då att hypoteserna, efter vissa modifierande resonemang rörande det empiriska materialet, förefaller att erhålla ett visst stöd. Möjligen kan sägas att protester inte verkar vara riktigt så betydelsefulla som författaren tänkt sig. Han konkluderar ändå med att protester inte är något för de starka, utan att det faktiskt rör sig om de perifert placerades kanal.

Det är inte lätt att hänga med i den empiriska redovisningen och detsamma kan sägas om avhandlingens egentliga problemområde och frågeställning, det är inte klart vad författaren menar sig ha lärt rörande maktfördelningen i samhället, det han inledningsvis säger sig vara intresserad av. Det förs inte någon egentlig diskussion om frågan vilka konsekvenser som

uppstår ur valet av sakområden, utrikespolitiska frågor måste ju i detta sammanhang uppfattas vara rätt så speciella.

Ur den aktuella tjänstens område har avhandlingen en sidoställd betydelse. Den har värde med hänsyn till att protestbeteende även är intressant och viktigt på lokal nivå. Det största värdet i sammanhanget måste tillskrivas det prov på kvantitativt metodiskt kunnande som avhandlingen ådagalägger. Det ekonomiskt inspirerade teoretiska avsnittet är originellt och intressant.

Boken *Jugoslaviska invandrarföreningar i Sverige* (1989) representerar slutpunkten av ett omfattande forskningsprojekt (program) rörande invandrarnas ställning och verksamhet i Sverige. Det rör sig om en omfattande deskriptiv framställning om jugoslavernas organisationer och dessas verksamhet i olika riktningar. Organisationerna granskas ur ett intressentperspektiv, men det vore fel att påstå att framställningen skulle vara särskilt teoretisk. Däremot finns i de olika avsnitten inströdda empiriska analyser, t ex rörande föreningarnas inre och yttre kontakter. Arbetet bygger på information från olika källor, offentlig statistik, enkäter, intervjuer och fallstudier. Intrycket från doktorsavhandlingen går igen, författaren visar prov på säkert handlag i det empiriska arbetet, denna gång i en form som är lätt att följa.

Beträffande den aktuella tjänsten ligger värdet i undersökningen främst däri att den dokumenterar kommunal politik inom ett mindre uppmärksammat område; samt däri att den visar prov på översikt av ett tema som kommit att bli allt mer på tapeten, nämligen frågan om det civila samhället och dess förutsättningar.

Till den föregående bokens område ansluter sig även en artikel, "Electoral participation among immigrants in Sweden: integration, culture and participation" (1993, med M Soinen). I artikeln granskas invandrares deltagande i kommunalvalet i Malmö (finländare, chilensare, iranier och jugoslaver). Data har insamlats genom intervjuer och det påvisas att integration i det omgivande storsamhället samt kulturell orientering har en betydelse för deltagandet. En fatalistisk hållning (iranier,

jugoslaver) sänker deltagandet, medan hierarkisk och egalitär hållning höjer det. Artikeln är klar och överskådlig.

Inom blocket kommunal demokrati och förvaltning kan först nämnas rapporten *Kommunalpolitikerna: rekrytering, arbetsförhållanden, funktioner* del 1 och 2 (1981, med G Wallin och M Tabor). I denna omfattande undersökning, utförd inom ramen för den kommunaldemokratiska forskningsgruppen, har Bäck framför allt stått för avsnitten om arbetsförhållanden, styrningen av fullmäktigegrupperna, partierna och organisationer samt förtroendemännens roller (ss 180-386; 492-536). Därutöver har den sökande (med S Eriksson) skrivit metodbilagan (ss 553-590).

En allmän karakteristik av arbetet är att det är mycket detaljerat deskriptivt, med en rad intressanta analyser inspridda. Analyserna ges en rätt knapp teoretisk bakgrund. Istället ådagalägger de åter en gång forskarens fallenhet för det rent metodtekniska. Av de enskilda intressanta analyserna skall här särskilt nämnas diskussionen kring betydelsen av kommunstorlek, partistorlek och parti för olikartade partigruppsegenskaper samt diskussionen kring konfliktmönster och lokala partisystem. Det är skäl att även nämna den intressanta diskussionen kring de förtroendevaldas belöningsunderskott samt de faktorer som inverkar på detta.

Med tanke på att projektet utgör ett led i utvärderingen av svenska kommunsammanslagningar, är det påfallande i hur liten utsträckning projektet planerats så att jämförelser med tidigare undersökningar vore möjliga – ett bra undantag utgör härvidlag sammanfattningen kring partigruppsegenskapernas förändring över tid.

Tanken på att möjliggöra jämförelser med tidigare kommunala forskningsprogram präglar däremot författarens bidrag till det nya disciplinprogrammet "Demokrati i förändring" (kapitel med F Johansson, 1993). Avsnittet utgör en allmän sammanfattning av de frågeställningar som för skribenternas vidkommande är aktuella inom det nya programmet. Några särskilt originella inslag innehåller kapitlet inte, det utgör snarare en diskussion av

vad kommunala förändringar kan ha haft för betydelse under det senaste decenniet och av de grova begreppsliga verktygen som kan utnyttjas för att beskriva förändringarna. Bäck ansvarar i detta nya program för densamma biten som han arbetade med inom föregående program.

I artikelmanuskriptet "Personell Cuts: Necessity or Ideological Trend?" redogörs för en sammanfattning av utvecklingen av de egentliga kommunanställda. Beskrivningen har gjorts för den kommunala sektorn som helhet och för olika verksamhetsområden. Till beskrivningen har anslutits en analys och diskussion av faktorer som förknippas med personalminskning/utveckling. Diskussionen är intressant och välskriven och en av författarens poänger är att politiska och ideologiska faktorer har betydelse för kommunens utveckling. En annan iakttagelse är att utvecklingen kanske handlar om införande av nya organisationsmönster som så småningom sprider sig över det kommunala fältet, ett förhållande som kullkastar många slutsatser dragna ur enkla tvärsnittsakttagelser av kommunerna.

I boken *Väljare i kommunalvalet: Om missnöje, misstroende och politisk kultur* (Bäck och Håkansson, red, 1994) har sammanförts ett antal bidrag kring de lokala valen i Sverige. Med M Soinen står Bäck för ett bidrag om invandrarnas valbeteende, ett bidrag som går något längre än det engelskspråkiga bidrag som redan omtalades. Ensam står Bäck för det avslutande kapitlet i vilket en intressant diskussion förs om ett tilltagande avstånd mellan väljare och valda, ett avstånd som i författarens tolkning löper risk att öka som följd av individualisering och av tilltagande lokalpolitiskt samförstånd. Resultatet skulle bli ökat deltagande hos redan privilegierade, och stigande frustration hos redan förut svaga grupper.

I rapporten *Hur många och hurudana? Om organisationsförändringar, politikerantal och representativitet i kommunerna* (1993) tas ett första steg i den fruktbara riktning som utnyttjande av uppgifter ur de två senaste kommunforskningsprogrammen innebär. I en elegant upplagd analys förs diskussion om vilken

betydelse marknadsorientering och kommun-delsorientering har relativt till traditionellt organiserade kommuner när det gäller antalet förtroendevalda, uppdragskoncentration och representativitet. Bäck förefaller kanske dra något stora växlar på resultat som förefaller osäkra eller som s a s är självklara (det vore underligt om antalet förtroendeuppdrag inte ökade när kommunalnämnder införs). Att underlaget inte bär hela vägen, förtar inte intrycket av en fiffigt upplagd och i många avseenden relevant diskussion om sambandet mellan organisationsändringar och politik i kommunerna. Analysen hade dock kunnat fördjupas om författaren riktat blickarna även utanför kungarikets gränser. I Finland, där marknadslösningar var tabu i slutet av 80-talet, innebar frikommunförsöket i de 56 frikommunerna större minskningar i förtroendeuppdragens antal än vad som noteras i svenska "marknadskommuner".

I artikelmanuskriptet "Decentralisation, Privatisation and Representativeness in Local Government" (ingår i antologin *New modes of local political organizing. Local government fragmentation in Scandinavia*, red P Bogason, i tryck) återfinns den centrala empirin i föregående rapport. Den har här givits en något fylligare principiell inramning och något vidare anspråk, Skandinavien istället för bara Sverige. I en konkurrens som denna, baserad på 10 inlämnade skrifter, förefaller denna dubbelring inte särskilt välbetänkt.

I den sista artikeln, "Partikrisen, den nya politiken och den nya högern" (1995), försöker Bäck renodla de alternativ som såsom diagnos och recept förefaller att föreligga på problemet med sviktande stöd för traditionell politik och traditionella partier. Översikten är i och för sig rimligt skriven, men förlorar i värde på att det alternativ författaren kallar för ny höger inte vederligt förekommer, dvs en helt nedmonterad välfärdsstat i vilken partierna inte har någon roll, osv. Den biverkningspoäng han lyfter fram förefaller däremot viktig och den kunde utvecklas ytterligare.

Jon Pierre (f 1953) er kandidat i statsvidenskab, økonomi og statistik fra Lunds Univer-

sitet i 1976. 1986 tildeltes han doktorgraden ved samme universitet på afhandlingen *Partikongresser och regeringspolitik*. Indtil 1986 havde han forskellige stillinger som underviser samt forsker, fortrinsvis ved Lunds Universitet. Fra 1986 har han haft ansættelse ved Göteborgs Universitet, først som vikar, siden som lektor, forskerassistent og fra og med 1993 som professorvikar i faget statsvidenskab med særligt henblik på offentlig forvaltning. 1992-93 var denne ansættelse afbrudt af et ophold ved University of Pittsburgh, en del af perioden som adjungeret associate professor.

Pierres karriere er præget af et bredspektrum af aktiviteter. Ud over hans forskningsmæssige indsats, som omtales nedenfor, har han været aktiv i alle former for universitetsundervisning, herunder undervisning og vejledning af doktorander. Han har desuden været aktiv i samspillet med offentlige myndigheder, herunder kommuneforbundet, i forbindelse med forsknings- og udredningsopgaver samt været engageret i løsningen af administrative opgaver på universitetet. Endelig har han også engageret sig stærkt i samspillet med udenlandske forskere i såvel forskernetværk som redaktør af *Scandinavian Political Studies* og af en række editerede værker.

Forskningsmæssigt omfatter Pierres produktion tre monografier samt redaktionen af fem editerede værker. Monografiene er publiceret på svenske forlag, antologierne på dels svenske dels internationale forlag. Dertil kommer et antal videnskabelige artikler i såvel tidsskrifter som i særdeleshed antologier. Dertil kommer endelig adskillige forskningsrapporter og ikke-publicerede papirer.

Produktionen falder i tre emnemæssige kategorier: 1) doktorafhandlingen, som beskæftiger sig med politiske partier, 2) Kommunal forskning, som er den store del af produktionen, 3) Mere generelle arbejder om offentlig forvaltning og offentlig politik. Alle tre typer af arbejder er repræsenteret blandt de til bedømmelse indsendte ti arbejder.

Partikongresser och regeringspolitik er en stort anlagt studie af den socialdemokratiske partikongres beslutningstagen og indflydelse.

Den dækker en periode på 30 år, hvor partiet enten havde regeringsmagten eller var det dominerende regeringsparti. Analysens udgangspunkt er klassiske og moderne teorier om politiske partier. Den stiller to perspektiver over for hinanden, den rationelt-efficiente model og parti-demokratimodellen. Metoden er en kombination af en generel analyse af samspillet mellem partikongres og partiledelse og en række casestudier af et antal policyområder (næringspolitikken, medbestemmel-sespolitikken, forsvarspolitikken og boligpolitikken). Data er hentet fra flere kilder, idet der bruges kongresmateriale, enquetedata og historisk-kvalitative data. Analysen betoner samspillet og det gensidige afhængighedsforhold mellem partiledelse og partikongres, men den peger også på den betydelige autonomi, som partiledelsen, herunder regeringen, nyder i forhold til partikongressens delegerede. Det er kun i få sager, at partiledelsen må give sig i forhold til kongressen. Pierre er opmærksom på de begrænsninger, der knytter sig til analysen af et svensk parti. Han forsøger derfor også at trække det komparative perspektiv op gennem inddragelse af de få parallelle undersøgelser, der er gennemført i andre vestlige demokratier. Disse undersøgelser understøtter imidlertid hans konklusion med hensyn til partiledelsens stærke position.

Inden for området kommunalforskning er indsendt seks arbejder til bedømmelse. Deriblandt er to monografier, *Kommunerna, näringslivet och näringspolitiken: Sveriges lokala politiska ekonomier* (1992) og *Den lokala staten. Studier af den lokala självstyrelsens förutsättningar och restriktioner* (1994). De bygger ligesom den af Pierre redigerede antologi *Självstyrelse och omvärldsberoende. Studier i lokal politik* (1991) på det samme datasæt. Det er data, som er indsamlet i forbindelse med et kommunalforskningsprojekt om kommunernes omverdensafhængighed, der for en stor del er finansieret af civildepartementet. De tre publikationer er imidlertid forskellige i deres sigte.

Den lokala staten er den mest ambitiøse og også den ud fra en forvaltningssynsvinkel mest relevante af disse publikationer. Den be-

skæftiger sig med en problemstilling, som kun er sporadisk belyst inden for nordisk forvaltnings- og kommunalforskning, nemlig spørgsmålet om offentlige og specielt kommunale myndigheders afhængighed af omgivelserne. Tre problemstillinger indgår i analysen. Det er 1) forholdet mellem det kommunale selvstyre og eksterne aktørers interesse 2) forskellige afhængighedsrelationer og deres relative styrke og 3) kommunernes strategier i samspillet med omgivelserne. Det er igen en analyse, som bygger på flere typer af data. Samtidig er det denne gang en analyse, som er baseret på et strikte komparativt design ("double-matched pair"-metoden). Teoretisk er analysens udgangspunkt knap så præcist, idet en blød, moderne udgave af statsteorien diskuteres over for en ligeledes blød økonomisk ramme. Som i studiet af de socialdemokratiske partikongresser er det i øvrigt også her iøjnefaldende, at der lægges en del vægt på at forene forskellige teoretiske rammer i en art teoretisk syntese. Det hindrer imidlertid ikke, at bogens empiriske analyse forankres i et ganske stramt og præcist analyseskema, som udvikles i et kapitel om restriktioner på det kommunale selvstyre. Her kombineres en ganske stram typologi med en empirisk analyse af kommunernes objektive og subjektive spillerum, ligesom den tidligere indførte sondring mellem fire forskellige samspilsrelationer (implementering, ulydighed, underkastelse og selvstyre) danner udgangspunktet for en karakteristik af selvstyret på forskellige policyområder. På samme måde er analysen af kommunernes problemer og problemopfattelser gennemført inden for en stram og præcis ramme, og det konkluderes troværdigt, at ressource- og "overload"-problemer i kommunerne opleves som de største. I analysen af kommunernes selvstyrestrategier opstilles nok engang et af de for Pierre karakteristiske analyseskemaer. Det sondres mellem vertikal og horisontal autonomi, som stilles over for forskellige former for økonomisk og politisk afhængighed. Herigennem åbnes og lukkes der for en række alternative strategier, som kommunerne kan benytte i bestræbelsen på at udvide og beskytte deres autonomi. Disse strategier kan imid-

lertid hver for sig have særskilte økonomisk-organisatoriske og politisk-demokratiske konsekvenser.

Antologien *Självstyrelse och omvärldsberoende*, der er skrevet sammen med et antal doktorander, føjer ikke nyt til Pierres profil, idet den lægger op til *Den lokala staten*.

Selv om *Kommunerna och näringspolitiken* bygger på samme datasæt som *Den lokala staten*, har den en noget anden karakter. Der er ganske vist visse overlapninger, men sigtet er dog et helt andet, idet den inden for en komparativ ramme beskriver svenske kommuners temmelig forskellige tiltag på det næringspolitiske område. Pierres tilgang med den store vægt på udvikling og anvendelse af ganske stramme analyseskemaer fornægter sig heller ikke i denne bog. Den har tillige et andet træk til fælles med både bogen om det lokale selvstyre og med afhandlingen om de socialdemokratiske partikongresser. Det er således iøjnefaldende, at Pierres dataanalyser ofte er baseret på ganske simple tabelanalyser, det være sig marginalfordelinger eller krydstabeller.

I en række mindre arbejder, der til dels er publiceret internationalt, har Pierre også beskæftiget sig med lokale forvaltningsproblemer og med emner inden for kommunalforskningen. De har enten oversigtens karakter eller også er der tale om bidrag skrevet i rolle som antologiredaktør.

Den tredje kategori af Pierres arbejder beskæftiger sig mere generelt med emner inden for feltet offentlig forvaltning og offentlig politik. Det gælder således bidragene til en antologi om komparativ offentlig forvaltning, der er redigeret af Pierre. Ud over forholdsvis brede indlednings- og afslutningskapitler har Pierre skrevet et kapitel om styringen af den svenske velfærdsstat, der her synonymiseres med den svenske offentlige sektor i almindelighed. Den fungerer i sammenhængen som en komparativt perspektiveret oversigt over det svenske centraladministrative system. En artikel om reformerne af den svenske offentlige sektor udvider perspektivet til en bredere diskussion, som også omfatter den kommunale sektor. En sammenlignende artikel om svensk, japansk og amerikansk industripolitik

(medforfatter Ellis S Kraus) har et bredere sigte. Den stiller spørgsmålet om de politisk-administrative institutioners betydning for såvel industripolitikens udformning som for dens succes. Konklusionen på artiklen, der igen er komparativt anlagt er, at det ikke er nogen simpel sammenhæng. Det indebærer dog ikke, at institutionerne er betydningsløse. Både det parlamentariske systems karakter, valgsystemet og forskelle med hensyn til interesseorganisationernes rolle i den politisk-administrative beslutningsproces synes at spille rolle.

Jan Erik Gidlund: Sammanfattande bedömning

Jag använder tre allmänna kriterier för bedömning av professorskompetens. Ett är att de sökande skall ha dokumenterat pedagogisk skicklighet och förmåga att hålla ihop och genomföra forskningsprojekt. Ett annat är att det skall föreligga en omfattande och för tjänsten relevant produktion, den volym som krävs för behörighet skall motsvara minst två kvalitativt goda monografier efter doktorsexamen. Kvantitet och kvalitet är emellertid inte utbytbara storheter. Ett tredje och avgörande kriterium är att de sökande skall ha redovisat vetenskaplig originalitet och gett bidrag till disciplinens utveckling nationellt och internationellt.

När det gäller de sökandes behörighet kan jag konstatera att båda har en omfattande pedagogisk erfarenhet i grundutbildningen, ifråga om forskarutbildningen har emellertid Jon Pierre en större erfarenhet än Henry Bäck. Båda har också goda meriter ifråga om forskningsinformation.

Pierre har en omfattning av och kvalitet på sin produktion som motsvarar de krav som kan ställas. Han har en stor produktion – särskilt under det hektiska 90-talet – av böcker, seminariepapper och artiklar i vetenskapliga tidskrifter vilka dokumenterar hans stora beläsenhet, bredd och förtrogenhet med olika vetenskapliga diskurser. Bäck har, enligt min mening, med liten marginal uppfyllt volym-

och kvalitetskriteriet genom den samlade verkan av de bedömda arbetena inom invandrarforskningen respektive kommunalforskningen. Akilleshälen är hans onödigt deskriptiva analyser av lokalpolitikerna inom ramen för Kommunaldemokratiska forskningsgruppen.

Vare sig Bäck eller Pierre har ännu publicerat arbeten med klar teoretisk originalitet enligt min uppfattning. När detta är påpekat vill jag skynda mig att framhålla att deras arbeten förvisso redovisar vetenskaplig originalitet i en vidare mening.

Bäcks teoretiska intresse, vilket tydligt redovisades i doktorsavhandlingen, synes utvecklas under 1990-talet vilket exempelvis framgår av inriktningen på hans medverkan i det statsvetenskapliga disciplinprogrammet Demokrati i förändring. Han framstår emellertid fortfarande i första hand som en empiriker med strikta regler för empirisk generalisering. Metoderna dokumenteras omsorgsfullt och problematiseras mönstergillt. Bäcks vetenskapliga originalitet framträder i första hand i förmågan att organisera, leda och genomföra större forskningsprojekt och att med utmärkt valda metoder utvinna för ämnet viktig empirisk kunskap. Bäck har förutom sina metodologiska framgångar också brutit ny mark för svensk statsvetenskap inom invandrarforskningen genom sina studier av invandrarernas organisationer respektive valdeltagande, bl a *Jugoslaviska invandrarföreningar i Sverige* (1989) och artikeln "Electoral participation among immigrants in Sweden: integration, culture and participation" (1993, med M Soininen). Det tidigare arbetet är mera deskriptivt, medan det senare utgår från en mera elaborerad teoretisk ram. Bäck har en forskningsprofil med klara synergimöjligheter genom sin inriktning på både kommun- och invandrarforskning.

Pierres ambition att utveckla en teoretisk originalitet är uppenbar, inte minst ifråga om det för tjänsten viktiga området jämförande offentlig förvaltning och frågeställningar rörande de lokala systemens omvärldsberoende. När jag som sakkunnig i ett tjänsteärende år 1990 bedömde hans insatser konstaterade jag att han var en ambitiös forskare som ännu

brast i teoretisk originalitet. Varför han ännu inte nått ända fram, trots sin omfattande produktion, är inte lätt att veta; min reflektion är att teoretisk originalitet måhända är svår att kombinera med bågande kalendrar, täta dead-lines och kompakta karriärplaner. Hans vetenskapliga originalitet i en vidare mening dokumenteras av att produktionen håller en hög och jämn kvalitet, att de aktuella problemställningarna nästan alltid befinner sig vid de internationella diskursernas framkanter samt att han aktivt deltar i det internationella vetenskapliga samtalet. Han har också i tidigare sammanhang bedömts vara kompetent att inneha professur. En viktig förutsättning för Pierres insatser har varit de olika internationella forskarnätverk som han deltagit i. Här kan man säga att han lever upp till det ideal som ofta framhålls i forskarutbildningen.

Min allmänna bedömning är sammanfattningsvis att Henry Bäck och Jon Pierre är kompetenta att inneha tjänst som professor.

Såväl Pierre som Bäck har en betydande statsvetenskaplig produktion utanför den sökta tjänstens särskilda inriktning – inte minst gäller detta doktorsavhandlingarna. I båda fallen finner jag emellertid att de har gjort tillräckliga insatser inom det kommunala området för att vara behöriga sökanden till den aktuella tjänsten.

Pierre och Bäck har, som framgått, påfallande olika vetenskapliga profiler. Även om det mesta av deras produktion är på svenska är det uppenbart att den förre, särskilt under 1990-talet, har en klar internationell orientering medan den senare har en övervägande nationell inriktning. Medan Pierre vistas på internationella workshops och organiserar antologier sysslar Bäck med det mödosamma arbetet att empiriskt försöka förstå vad som sker i transitionen av det svenska politiska systemet. Medan Pierre ofta gör sina empiriska iakttagelser utifrån enkla sammanställningar använder Bäck mer sofistikerade metoder och reflekterar över metodologiska problem.

Vid en allmän bedömning av de sökande finner jag att Pierre har ett visst försteg framför Bäck på flera punkter; genom sin större erfarenhet av doktorandhandledning, genom sitt

aktiva deltagande i det internationella forskarsamhället, genom sin större vetenskapliga produktion och genom att Pierres utvecklingslinje under 1990-talet är löftesrik.

Sammanfattningsvis rangordnar jag de sökande på följande sätt:

1. Jon Pierre
2. Henry Bäck

Jan Erik Gidlund

Jørgen Grønnegård Christensen:
Indstilling

Ved bedømmelsen af ansøgerne til den opslåede stilling som professor i "offentlig administration med statsvetenskaplig inriktning, særskilt kommunal politik och förvaltning", er der lagt vægt på ansøgernes kvalifikationer inden for forskning, undervisning og administration. For så vidt angår forskningen, er der ved den endelige bedømmelse lagt vægt på forskningens omfang og kvalitet. Der er i denne sammenhæng taget hensyn til ansøgernes forskning i almindelighed samt til den del af deres forskning, som ligger inden for professoratets område. Ved vurderingen af kvaliteten er originalitet og international orientering i forskningen tillagt betydning.

De to tilbageværende ansøgere, Henry Bäck og Jon Pierre, har begge en lang universitetskariere bag sig. Begge er erfarne undervisere på universitetsniveau, ligesom begge har erfaringer med løsningen af administrative opgaver. Henry Bäck har tilmed erfaring som kommunalpolitiker. For så vidt angår forskeruddannelse bemærkes, at Jon Pierre her har en bred erfaring.

Både Bäck og Pierre har en lang videnskabelig karriere bag sig. Den videnskabelige produktion for begge ansøgere er som forventet derfor også ganske omfattende. Det er yderligere karakteristisk, at begge har en vis bredde, idet de har startet deres forskning på andre områder end den offentlige forvaltning og kommunalforskningen. Bäck's doktorafhandling beskæftigede sig således med den svenske udenrigspolitiske dagsorden, hvor

Pierre beskæftigede sig med samspillet mellem den socialdemokratiske partiledelse og partiets kongres. Bäck har derudover i en betydelig del af sin produktion beskæftiget sig med invandrerproblemer.

Hermed hører lighederne mellem de to ansøgere op. Bäck's produktion fremstår som den mest grundige og også den mest bevidste om metodemæssige problemer knyttet til den empiriske forskning. Derimod er hans teoretiske overvejelser og af teorien afledte hypoteser forholdsvis få og forholdsvis tynde. Det er i så henseende karakteristisk, at de har den største vægt i afhandlingen om den udenrigspolitiske dagsorden. I hans kommunalpolitiske arbejder er de svage og ofte næsten fraværende. Det gælder også for det tungeste af hans arbejder inden for dette område (*Kommunalpolitikerna. Rekruttering - arbetsförhållanden - funktioner*, 1981), der er skrevet sammen med Gunnar Wallin og Merrick Tabor. I denne rapport fremlægger Bäck interessevækkende analyser af kommunalpolitikernes arbejdsforhold, om styringen af partigrupperne og om forholdet mellem partier og organisationer. Der er tale om en minutiøs kortlægning af denne del af kommunalpolitikernes tilværelse. Rapporten udmærker sig ved sin utrolige grundighed og sin deskriptive nøjagtighed samt sin solide dokumentation. Der er i så henseende ingen tvivl om, at der her er ydet en fortjenstfuld indsats, som meriterer i forhold til den opslåede stilling. Det hører imidlertid med til vurderingen af dette arbejde, at teoretiske overvejelser er fraværende, og at der ikke leveres noget bidrag til en teoretisk perspektivering af de empiriske resultater, som er nået i analysen.

I 1990-årene vender Bäck tilbage til kommunalpolitiske og kommunalorganisatoriske problemer. Det sker i flere mindre afhandlinger og rapporter, hvor han bl.a. udnytter materiale fra de svenske kommuneforskningsprojekter. Det går igen fra de tidligere arbejder, at Bäck's satsning er den veldokumenterede empiriske, i praksis deskriptive forskningsrapport. De teoretiske aspirationer er næsten fraværende, hvilket er synd, fordi han ofte forer et godt datagrundlag med store metodiske færdigheder og en interessant og relevant

problemstilling. Perspektiverne har det imidlertid med at fortone sig som følge af den næsten fraværende teoretiske forankring. Dertil kommer, at den fortjenstfulde rapport om kommunalpolitikere fra 1981, ikke er fulgt op med andre store og tunge arbejder inden for området. Ligeledes falder det i øjnene, at han kun undtagelsesvis har engageret sig internationalt. Konklusionen er dog, at Bäck med de nævnte reservationer er kvalificeret til det opslåede professorat.

Jon Pierres produktion er som nævnt ganske anderledes. Det skyldes for det første, at mængden af arbejder inden for området offentlig administration og kommunal forskning er meget større. Det er faktisk i dag Pierres hovedindsatsområde. Men der er andre forskelle. Pierre har engageret sig utroligt kraftigt i internationale netværk. Det har givetvis sikret ham en vis status her, men det har haft sin pris. Således er det satset overordentlig meget på redaktion og skrivning til internationale antologier, som nok er informative i deres komparative anlæg, men som ofte savner tyngde og prægnans. For det andet kan Pierres empiriske analyser forekomme vel simple. Hans dataanalyser er således ofte baseret på rene marginalfordelinger, og nogle konklusioner dertil forekommer tynde og ikke alt for vel funderede. For det tredje slår det en, at han ofte forfalder til den lidt runde, uproblematisk oversigtsform, som på den ene side udmærker sig ved at være veldrejet og ganske informativ, men som på den anden side savner prægnans i sit budskab. Man kan ind imellem sidde tilbage med det indtryk, at Pierre i sin iver efter at begå sig i et internationalt forskermiljø, er blevet aldeles risikoavers i sin forskning og sine skriftlige arbejder. For hvor er de nye hypoteser og de dristige, måske endog kritiske og kontroversielle vinkler på den kommunale verden og den offentlige sektor?

Selv om disse svagheder gennemsyrrer Pierres videnskabelige produktion, har han forskningsmæssige kvaliteter. Således er han teoretisk velbevandret og bevidst i sin forskning. Det viser sig allerede i afhandlingen om de socialdemokratiske partikongresser, og det demonstreres i de senere dele af forskningen,

som beskæftiger sig med kommunale og forvaltningsmæssige emner. I bogen *Den lokala staten* (1994) formulerer Pierre således på konstruktiv vis en problemstilling, som er underbelyst i såvel forvaltningsforskningen som i den mere specialiserede kommunalforskning. Han sætter også sin analyse ind i en bredere analytisk ramme og formår at præsentere sine resultater på en oversigtlig og gennemskuelig måde. Men invendingerne ligger lige for. Den metodiske bevidsthed er ringe, og der gøres meget lidt for at opstille og afprøve hypoteser, som kunne bringe forskningen videre, bl.a. gennem kritisk og teoretisk funderet debat. De samme styrker og svagheder kendetegner andre dele af Pierres produktion om kommunalpolitiske spørgsmål, hvoraf flere samtidig lider under at have udredningens til dels løsere karakter.

Men Pierre har som nævnt på fortjenstfuld vis taget andre emner op inden for forvaltningsforskningen og inden for studiet af offentlig politik. Disse arbejder lider unægteligt under de allerede anførte svagheder, men de har også kvaliteter. Det gælder specielt den stærke interesse for og erklærede ambition om i højere grad at udnytte den komparative analyses potentiale i analysen af offentlig forvaltning og politik. Det gælder imidlertid også, at den internationale orientering her kommer til sin ret, selv om det som nævnt ikke er sket uden omkostninger for kvaliteten og originaliteten i Pierres forskning. Konklusionen er, at Pierre er kvalificeret til det opslåede professorat.

Når de to ansøgere, som begge anses for kvalificerede, sammenlignes med hinanden, kan det indledende slås fast, at de begge har de fornødne erfaringer med hensyn til undervisning og administration. Det er dog givet, at Pierre i højere grad har erfaringer fra forskningsledelse og forskeruddannelse. Med hensyn til deres videnskabelige produktion gælder, at ingen af dem er særskilt originale i deres forskning. Valget står derfor mellem en ganske stærk empiriker (Bäck), som kun delvis har specialiseret sig inden for området offentlig administration med statsvidenskabelig indriktning, i særdeleshed kommunal politik

og forvaltning, og en forsker med en noget bredere forskningsmæssig profil inden for området (Pierre). Det opvejer den mangel på prægnans og dristighed, som bl.a. synes sat til på den internationale scenes bonede gulve. Konklusionen bliver således, at jeg alt taget i betragtning vil indstille Jon Pierre til det ledige professorat.

Jørgen Grønnegård Christensen

Krister Ståhlberg: Sammanfattande bedömning

En sammanfattande bedömning av sökandena Bäck och Pierre kan inledas med ett ställningstagande beträffande de sökandes behörighet för tjänsten. Jag konstaterar då att Pierre redan tidigare befunnits kompetent för professor, bl a av undertecknad (3.3. 1995 till samma lärosäte). Jag menar alltså att omfattningen av Pierres produktion är sådan att den motsvarar det som vanligen avses med dubbel docentkompetens. Pierre besitter alltså behörighet för den sökta tjänsten.

Beträffande Bäck kan konstateras att hans doktorsavhandling naturligtvis motsvarar en monografi. Arbetena kring invandrarfrågor samt de meriterande kommunala uppsatserna motsvarar en ytterligare monografi. Jag finner det vidare klart att Bäck's insats inom den kommunaldemokratiska-forskargruppen även den motsvarar en monografi. Därmed menar jag alltså att även Bäck's produktion uppfyller kravet på dubbel docentkompetens. Man kunde visserligen dra i tvivelsmål värdet av insatsen inom den nämnda forskargruppen, men det är min klara mening att Bäck's empirisk-analytiska insatser är av sådant värde att de kompensera för de rent deskriptiva och ibland något triviala inslagen inom blocket. Bäck innehar således behörighet för den sökta tjänsten.

Enär jag funnit att de båda sökande kan ifrågakomma för den sökta professuren, återstår att rangordna sökandena.

Beträffande pedagogisk och administrativ erfarenhet kan konstateras att de båda sökande redovisar god meritering såsom en sådan kan

sammanfattas i ansökningshandlingar. Om kvaliteten av deras insatser har jag ingen grund att uttala mig. I stöd av detta kriterium är de sökande alltså jämställda.

Vad kan så sägas om omfattningen och relevansen av de sökandes produktion? Det kan konstateras att de båda sökandena även i detta avseende uppvisar mycket likartad profil. Båda har doktorerat med en avhandling som är något sidoställd i förhållande till den sökta tjänstens område. Båda har ett ytterligare block i sin produktion som ligger närmare tjänstens område, men som kanske ändå inte rör tjänstens område. Båda har vidare ett tredje block som ligger helt i centrum för tjänstens område. Det kan möjligen sägas att Pierre här har ett litet försteg framför Bäck. Till storleken av detta försteg ställer jag mig dock tveksam pga att det finns starka överlappningar mellan Pierres kommunala forskningsinsatser. Det bör även framhållas att Bäck's insatser här är mer oberoende av varandra, trots att de oberoende studierna till sidantalet är mindre. Jag tillmäter Pierre ett visst försteg framom Bäck och betonar tveksamheten inför slutsatsen.

Om vi slutligen ser till vetenskaplig originalitet och bidrag till ämnets utveckling nationellt och internationellt, kan först fastslås att de båda sökandena är mycket olika varandra i detta avseende. För Pierre gäller att han är väl inläst på olika teoribildningar och internationell diskussion inom disciplinen. Han rör sig uppenbarligen som fisken i vattnet inom området internationella kontakter. Samtidigt bör emellertid konstateras att Pierres insatser inom det internationella området vetenskapligt inte på något sätt utmärker sig. Hans insatser har varit av översiktligt slag. Däremot kan sägas att han i studien av den lokala staten visar prov på mer originalitet i bidraget. Trots att Pierre, särskilt i doktorsavhandlingen, visar prov på mångsidig empirisk hantering, förblir huvudintrycket härvidlag att han är konventionell och försiktig, kanske inte heller alla gånger så kritisk som han borde vara. Pierres styrka ligger i att behärska den internationella diskussionen och ha överblick över teoribildningar och frågeställningar inom disciplinen.

Bäcks profil framstår som huvudsakligen nationell. Man får inte intrycket av någon livlig resenär. De teoretiska inslagen i Bäcks produktion är få till antalet och de flesta av dem är dessutom förhållandevis magra, de handlar bara om grova struktureringar av det empiriska materialet. Härvidlag utgör dock det teoretiska kapitlet i doktorsavhandlingen ett klart undantag, ett undantag som kanske representerar det bästa teoretiska bidraget i denna konkurrens. Det är på det empiriska området Bäck kommer till sin rätt. Jag kan inte värja mig för intrycket att han stundom uppfattar avancerade variabelkonstruktioner och invecklade multivariata analyser som ett värde i sig. Hur som helst, det är på den empiriska analysens område som Bäck levererat sina bästa bidrag. Detta kommer till synes inom doktorsavhandlingen, inom delanalyser kring kommunalpolitiken och i ett par av bidragen i artikelformat. Analysuppläggningsen kring de förtroendevaldas antal och de organisatoriska lösningarna i kommunerna är elegant och de multivariata analyserna som regel övertygande, ibland spännande. Bäck bemödar sig även att visa att hans mätningar är vederhäftiga, något som det ofta fuskas med.

Det är inte lätt att i denna jämförelse sluta sig till det största originalitetsbidraget. Man kunde kanske hävda att Bäcks empiriska analyser är självständigare och originellare än Pierres teoretiska bidrag. Å andra sidan kan väl häv-

das att Pierres mer teoretisk-begreppsliga bidrag i forskningen kring omvärldsberoende är mer originella och relevanta för förvaltningsforskningen kring det lokala. Jag tror att ett val mellan dessa båda ståndpunkter kan utfalla hipp som happ.

När det gäller en slutlig prioritering mellan sökandena står loppet, såsom av min sammanfattning framgår, mycket jämnt. Med markering av tveksamhet kommer jag till slutsatsen att Jon Pierre måste tillmätas ett knappt försprång framom Henry Bäck. Jag framhäver då Pierres koncentrerade insatser kring det kommunala omvärldsberoendet och de för kommunerna grundläggande frågeställningar som här berörs. Jag vill likaså framhäva omfånget av forskningsinsatsen inom detta område. Detta intryck förstärks ytterligare när vi i tillägg till det rent kommunala i bedömningen medtar de sökandes mer sidoställda doktorsavhandlingar.

När jag alltså slutligen prioriterar de båda sökandena, menar jag att båda kan komma ifråga för tjänsten, men att ett prioriteringsställningstagande ändå förväntas. Med tveksamhet uppställer jag då de sökande i ordningen:

1. Jon Pierre
2. Henry Bäck

Krister Ståhlberg